

ALOITE

Kuntalaisten tietoisuuden lisääminen ”juurista” ja sota-ajan kokemuksista

TAUSTAA

”Kansa, joka ei tunne historiaansa, ei voi rakentaa tulevaisuuttaan”, sanoi jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth. Näin sanoi myös moni muu valtiomies.

Vuosikymmenien kokemukset nousevat mieleen. Voidaanko nyt kertoa jotakin enemmän myös tämän ajan nuorisolle ja kuntalaisille. Monet ”janoavat” tietoja. Talvisota ja sodan aloituksen tekosyy. Sota alkoi lähes samanlaisella käskyllä kuin Ukrainan sota. Ensimmäisenä sotapäivänä 12 pommikonetta Orimattilan kautta ja tuhansia pakolaisia tuli tänne. Seurakunta rohkaisi katsomaan Jumalaan. Sankarihauta-alueen suunnittelu aloitettiin 15.12.1939. Kaatuneet. Evakkoja Lappia myöten.

Kutsuntalautakunnan toisena Orimattilan edustajana oli aikaisemmin opettaja Risto Olkkola. Hän järjesti oppitunnin siten, että kutsuntoihin tulevat nuoret kokoontuivat ensin Ajan Railo-muistomerkillä. Kerroin muistomerkin tarkoituksesta.

Sotaveteraanien Lahden piiri painatti kirjan alueemme kuntien sotiin liittyvistä muistomerkeistä. Kaupungilla, seurakunnalla eikä kotiseutuneuvos Alli Hosiaisluoma-Karppisella ollut koottuna tietoja. Kokosin tiedot ja valokuvaaja Martti Ovaska kuvasi. Kotiseutuneuvos Antero Antin keräsi Artjärven tiedot. Kirja painettu vuonna 2007.

AJAN Railo – muistomerkki Jymylinnan mäellä on arvioni mukaan sankarihautojen jälkeen seuraavaksi tärkein. Sain pohjatiedot talletettuna kaupungin palveluksessa toimineelta Heljä Haakanalta. Hänen isänsä kuului muistomerkkitoimikuntaan Ns. Kirman Pataljoona, monet muut tahot ja vieraat kokoontuivat muistomerkillä. Päijät-Hämeen Maakuntakomppania lähti jokunen vuosi sitten sen ääreltä marssien Villähteelle. Marssiin osallistui aikaisemmin 800 miestä.: Nyt miehiä ja naisia sotilas- ja lottapuvuissa. He ruokailivat Heinämaan rukoushuoneella. Paikalla sotaveteraaneja.

Aloitettani AJAN RAILO käsitteli sivistysvaliokunta ja kaupunginhallitus viikko sitten.

Esitän, että Orimattilassa varataan riittävä määräraha koulujen, itsenäisyyspäivän ja muiden tilaisuuksien lisäksi sota-ajan ja sen jälkeisen ajan kokemusten kertomiseen, kirjoihin ja materiaaleihin sekä muistaen myös Ajan Railo – muistomerkin vastaanottopuheessa silloisen kunnanvaltuuston puheenjohtajan Oiva V. Saarisen lupauksen ja kehotuksen sekä sivistysvaliokunnan kannanoton.

Orimattila 7.11.2022 Pertti Laaksonen